

Соціально-демографічна обстановка характеризує склад і структуру, а також форми та інтенсивність руху кадрів підприємства як усередині нього, так і за його межами. В умовах переходу до ринку для підприємства стає вельми актуальним збереження, розвиток і максимально ефективно використання вже наявних кадрів і забезпечення притоку молодих, ініціативних і висококваліфікованих "свіжих" сил з наявних трудових ресурсів.

Формування кадрового потенціалу в організації забезпечує високий рівень реалізації нововведень і обов'язково має підкріплюватися творчими здібностями і досягненнями персоналу. При оцінці якостей персоналу важливими критеріями є наявність публікацій і патентів. Рекрутинг персоналу стає складнішим. Ускладнюється завдання виявлення і формування кадрового потенціалу організації. Таким чином, персонал є найважливішою частиною будь-якої організації і являє собою один з найцінніших ресурсів формування кадрового потенціалу, який дозволяє утримувати провідні позиції на цільовому ринку. Пошук нових підходів до формування та розвитку кадрового потенціалу в сучасних умовах, є необхідністю для успішного функціонування будь-якої організації. В умовах сучасної кадрової роботи інноваційні методи при формуванні і розвитку кадрового потенціалу – нагальна потреба. Новації і креативність в управлінні персоналом є способи і методи більш ефективного розвитку організації. Рішення даного завдання неможливо без переходу до інноваційних методів формування кадрового потенціалу, що на сьогодні є актуальним завданням для керівництва будь-якої компанії.

Література:

1. Скрипник Н.А. Инновационный менеджмент в системе управления персоналом предприятия : матер. VI міжнар. інтернет-конфер. [«Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту»], – (Україна, Одеса, 25–26.05.17р.): /Н.А. Скрипник, А.С.Чернышева, Г.О. Стягий – Вид-во ОНПУ, 2017. – С.86–88. <https://economics.opu.ua/files/science/men/2017/86.pdf>
2. Скрипник Н.А. Анализ кадрового потенциала предприятия как сложной многоуровневой динамической системы / Н.А. Скрипник // Міжнародний науковий журнал. Механізми регулювання економіки (МНЖ "МРЭ"). ISSN 1726–8699 – Суми: СумГУ – 2014. – № 4 – С. 162–174. Режим доступу: http://mer.fem.sumdu.edu.ua/index.php?cmd=view_article&article_id=362&issue_id=23
3. Долженко Р. А. Инновации в системе управления персоналом организации / Р. А. Долженко // Вестник Алтайского государственного аграрного университета. – 2013. – № 1 (99). – С. 149–153.
4. Скрипник Н.А. Чинники формування кадрового потенціалу підприємств машинобудівної промисловості регіону/ М.М. Миколайчук, Н.А. Скрипник // ВІСНИК ДОНБАСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ МАШИНОБУДІВНОЇ АКАДЕМІЇ (Збірник наукових праць) – Краматорськ: ДДМА – 2012. – № 4 (29). – С. 254–260.
5. Елистратова Е. Н. Применение механизмов инновационного воздействия к системе управления персоналом организации / Е. Н. Елистратова // Экономические науки. – 2008. – №46. – С. 249–255. 6. Сурувикин Н. В. Система управления персоналом как инновация / Н. В. Сурувикин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://personaldept.h12.ru/nomer1/supinn1.html>.
6. Головин А. Геймификация для крупных компаний / А. Головин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://adindex.ru/publication/tools/2013/08/14/101270.phtml>.
7. Швагірева В.С., Горбаченко В.Д. Фактори впливу на конкурентоспроможність виробничих підприємств// «Економіка. Фінанси Право», К: ТОВ «Міжнародний бізнес центр», 2017, № 4/1 – С.63–64
8. Луценко Е.Л., Пилявская Т.В., Кадровый потенциал организации: проблемы формирования и развития / Луценко Е.Л. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://journal-s.org/index.php/vmno/article/view/4614>

ОРГАНІЗАЦІЙНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Кравченко О.А., к.е.н., доцент,
Озернюк П.О.

Одеській національний політехнічний університет

Стан та ефективність використання основних засобів безпосередньо впливає на виконання виробничої програми підприємства й можливість отримання прибутку. Ефективність діяльності підприємств значною мірою залежить від забезпеченості основними засобами та ефективності їх використання [1].

Багато вчених надавали характеристику поняттю «Основні засоби», серед яких В.М. Бойко, П.Г. Вашків, А.Б. Борисов, І.А. Бланк, Ф.Ф. Бугинець, А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, та інші [2]. В цілому вчені різними словами висловлюють одну і те ж визначення, що «Основні засоби – сукупність матеріальних активів у

формі засобів праці, які багаторазово беруть участь у процесі виробничо-комерційної діяльності й переносять на продукцію свою вартість частинами».

Науково обґрунтованою є твердження, що для оцінки основних засобів використовують показники забезпеченості підприємства основними засобами (щодо визначення їх вартості, в тому числі у майні підприємства, динаміки, структури, фондомісткості), показники стану основних виробничих засобів (коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності для експлуатації, коефіцієнти оновлення, вибуття і приросту основних засобів), показники ефективності використання основних виробничих засобів (коефіцієнти фондовіддачі, рентабельності, показник абсолютної суми прибутку на 1 грн. основних засобів) [3]. Так І.О. Герашенко, О.А. Стріжко в процесі розвитку теорії управління основними засобами, вказують на деякі критичні ознаки в структурі основних засобів, які потребують негайного втручання менеджерів: «Якщо коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства сягає критичної позначки (0,2 – 0,3), то реальний виробничий потенціал підприємства буде низьким і треба терміново шукати кошти для виправлення становища [3, с. 25]. Проте автори надають вкрай загальний алгоритм процесу прийняття рішення щодо управління ефективністю основних фондів підприємства, який однаковий для алгоритму будь-якого рішення і мало що пояснює, та полягає в діагностиці, виявленні обмежень, виборі кращого рішення. Також модель управління ефективністю використання основних засобів лише відображає загальновідомий процес управління, який охоплює процеси діагностики у відповідності до існуючих показників, створення відповідної стратегії управління ефективністю використання основних фондів, контроль виконання стратегії, корегування стратегії, що не дає конкретних рекомендацій вирішення проблем та впровадження сучасного досвіду [3, с. 26–27]. Підвищення ефективності використання основних засобів очікується отримати шляхом збільшення кількості нових об'єктів основних засобів (екстенсивний шлях), за рахунок підвищення ефективності їх використання (інтенсивний шлях). При цьому економічно виправданим є збільшення часу роботи устаткування, його повне завантаження, кваліфікований догляд і ремонт тощо [1]. Для більш ефективного використання основних засобів підприємствам також пропонується підвищення кваліфікації робочого персоналу, економічне стимулювання основних і допоміжних робітників, поліпшення умов праці і відпочинку, оздоровчі заходи, що позитивно впливають на фізичний і духовний стан робітників [4, с. 61].

Означені схеми управління основними засобами є традиційним, не втрачають актуальності, проте не є достатньо результативними, про що свідчить динаміка показників. Дослідження ефективності управління основними активами дозволили зробити наступні висновки. Спрацювання основних фондів промислових підприємств України досягли критичної позначки 50%, половина промислового устаткування вичерпала свій ресурс і має вік у 20 і більше років. Сьогодні економіка України позбавлена інвестиційних і реноваційних можливостей для ефективного оновлення основних фондів. Реалізації програм оновлення основних фондів заважає також недосконалий механізм амортизації, який фактично гальмує реноваційні процеси в економіці. Характерним є те, що темпи зростання оборотних активів перевищують темпи зростання необоротних. Дану ситуацію можна пояснити, з одного боку, недостатністю коштів у підприємств на оновлення технічної бази, і, як наслідок, мінімальними вкладеннями в основні засоби. Нестача необоротних активів призводить до невиконання запланованих обсягів виробництва, недостатності обладнання та робочих приміщень і, в результаті, до погіршення економічного потенціалу підприємства. Надмірний обсяг необоротних активів призводить до погіршення рівня їх корисного використання та зниження вартості підприємства. Поступове зниження показників рентабельності оборотних коштів призводить до іммобілізації власного капіталу, то це безпосередньо впливає на зменшення відтворення основних виробничих фондів [5].

Таким чином, для підвищення ефективності управління основними засобами необхідно здійснювати пошук інноваційних методів. Деякі автори пропонують більш детальний огляд методів підвищення ефективності управління основними засобами [6]. До основних завдань управління основними фондами (засобами) автори відносять: визначення розміру потреби у прирості основних фондів, вибір форми задоволення потреби в прирості основних фондів, розробка плану розвитку матеріально-технічної бази підприємства, обґрунтування ремонтної політики підприємства, оптимізація строків експлуатації основних фондів. На наш погляд, у переліку завдань недостає завдання «розробка плану оптимізації використання основних фондів», що містить суттєві резерви підвищення ефективності управління основними фондами. Хоча автори в подальшому означили необхідність запровадження прогресивних форм організації виробництва і праці, проте не розкрили сутності цих форм, можливо, вважаючи, що кожне підприємство має знайти власний шлях до удосконалень. Представляє науковий інтерес надана авторами схема механізму підвищення рівня використання основних фондів на підприємстві, серед елементів якого поряд з іншими надано: оптимізація структури виробничого обладнання, удосконалення технологічних процесів, ліквідація проблемних місць у виробничому процесі, забезпечення максимального завантаження виробничої потужності підприємства, застосування прогресивних форм організації виробництва і праці, скорочення тривалості виробничого циклу, скорочення простоїв устаткування, зменшення кількості непрацюючого обладнання, підвищення коефіцієнта змінності роботи обладнання тощо. Зазвичай науковці приділяють недостатньо уваги само цим організаційним складовим в системі управління основними засобами. В той же час, практично не зустрічаються результати досліджень сучасних інноваційних методів удосконалення використання основних засобів на підприємствах.

Однією з проблем управління основними фондами є значна незбалансованість їх використання в зв'язку з суттєвою зміною реальних виробничих планів з проектними. В результаті багато обладнання простоє, працює з низьким коефіцієнтом змінності. В інших ланках виробничого процесу утворюються вузькі місця з недостатнім обсягом виробництва, що знижує загальну виробничу потужність. Це пов'язане з тим, що при проектуванні виробничих потужностей розраховувалася виробнича база орієнтована на інший попит. Проте, з часом попит змінювався, а структура виробничих фондів залишалася на проектному рівні. Підприємства рідко продають обладнання, яке зараз не використовується по декількох причин. По-перше, ціна продажу обладнання, що не використовується на підприємстві, набагато нижча за ринкову ціну нового обладнання. Тому в разі потреби такого обладнання, підприємство побоюється залишитися без необхідних засобів праці. По друге, зайві амортизаційні відрахування розглядаються як плата за наявність зайвого обладнання на всяк випадок. Можна зробити висновок, що підприємству від методів скорочення зайвих на даний час виробничих потужностей необхідно переходити на методи максимального завантаження обладнання.

Для підвищення ефективності управління основними засобами на підприємствах нами розроблено наступні заходи:

- плани виробництва встановлюються на рівні середньої величини прогнозів перспективного середнього попиту на продукцію підприємства (екстремуми не враховуються);
- виробничі потужності на підприємстві формуються на рівні нижчому за середній попит в умовах праці в три зміни (в такому разі виробничі потужності завжди повинні бути завантаженими у три зміни);
- не допускається режиму роботи обладнання нижче за три зміни (товарна продукція вважається неперспективною і неекономічною, знімається з планів виробництва, якщо не може самостійно чи в поєднанні з іншою додатковою продукцією забезпечити повне завантаження обладнання підприємства);
- зайве обладнання в разі відсутності завантаження переміщується в окремі приміщення чи дільниці для організації нового альтернативного виробництва (має використовуватися принцип повного використання всього наявного обладнання);
- різні підприємства поєднують зусилля по створенню з невикористаного обладнання аутсорсингових дільниць, цехів, заводів по виконанню робіт на замовлення з боку інших підприємств в разі збільшення попиту на їх продукцію;
- впроваджується принцип стовідсоткового виробничого використання обладнання підприємства (підприємство завжди повинно мати будь які найменування продукції, що можуть в разі необхідності завантажити вільне обладнання, для цього завжди є в наявності необхідні працівники);
- заробітна плата і амортизація, які нараховуються на собівартість у разі простою обладнання списується на заробітну плату начальників маркетингового, планового відділу, відділу збуту, фінансового директора, головного інженера, головного технолога, генерального директора в рівних частинах.

Запропоновані інноваційні заходи управління використанням основних фондів має зробити акцент на маркетинговій складовій управління виробництва, створює матеріальні стимули керівництву в повному завантаженні виробничих потужностей, не залишає місця для неефективного використання обладнання.

Література:

1. Білиця Ю.В. Резерви підвищення використання основних фондів підприємства / Ю.В. Білиця, А.В. Шульга // Проблеми економіки транспорту: Зб. наук. праць Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. транспорту ім. ак. В.Лазаряна. – 2012. – Вип. 4. – С. 87 – 89.
2. Геращенко І.О. Управління ефективністю використання основних засобів / І.О. Геращенко, О.А. Стріжко // Економіка і регіони: сер: Економіка та управління підприємствами. – 2015. – № 4(53). – С. 23 – 28.
3. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: підручник; кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогіна. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 460 с.
4. Шваб Л. І. Економіка підприємства: навч. посібник / Л. І. Шваб. – К.: Каравелла, 2008. – 584 с.
5. Солодовник Л.М. Дослідження питання підвищення ефективності використання фондів підприємства /Л.М. Солодовник, А.В. Басова, А.І. Шаповал // Економіка і регіони: сер: Економіка та управління підприємствами. – 2012. – № 3(34). – С. 102 – 107.
6. Чобіток В.І. Ефективне управління основними фондами на підприємстві / В.І. Чобіток, Н.О. Пасько // Вісник НТУ «ХП». – 2014. – № 32 (1075). – С. 194 – 198.